

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060108

DOM
2023-01-13
Stockholm

Mål nr
M 2245-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-02-15 i mål nr M 3508-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Mantorp Hus AB i konkurs, 556847-5718
Floragatan 2
582 73 Linköping

Motpart

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun
581 81 Linköping

SAKEN

Miljösanktionsavgift för anläggande av avloppsanordning utan tillstånd på fastigheten X i Linköpings kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommuns beslut den 22 juni 2021, dnr MK-2021-1916, om miljösanktionsavgift.

Dok.Id 1880444

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun beslutade den 22 juni 2021 att Mantorp Hus AB ska betala en miljöstraffavgift om 5 000 kr för att ha anlagt en enskild avloppsanordning utan tillstånd på fastigheten X i Linköpings kommun. Ett motsvarande beslut fattades samma dag avseende grannfastigheten Y. I detta mål handläggs den påstådda överträdelsen på fastigheten X och i domstolens mål nr M 2243-22 handläggs den påstådda överträdelsen på Y. Dom meddelas i båda målen denna dag.

Under handläggningen i Mark- och miljööverdomstolen har bolaget försatts i konkurs. Konkursförvaltaren har beretts tillfälle att träda in i processen men avstått.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mantorp Hus AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva beslutet om miljöstraffavgift.

Nämnden har motsatt sig ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mantorp Hus AB har anfört i huvudsak följande. Bolaget och den entreprenör som grävt avloppet har vid kontakt med nämnden fått ett muntligt godkännande till grävningen. Entreprenören har också vittnat om detta i mark- och miljödomstolen. Enligt nämnden har handläggaren nu nekat till att han gett ett muntligt godkännande. Det stämmer inte. Bolaget har varit i kontakt med handläggaren som varken vill förneka eller bekräfta det muntliga godkännandet.

Nämnden har anfört i huvudsak följande. Den handläggare som ansvarade för tillståndsärendet vid kontakt med nämnden har uppgett att han inte har gett något muntligt godkännande att påbörja inrättandet av avloppsanläggningen och att all kommunikation av vikt finns nedtecknat i ärendet. Eftersom handläggaren inte har

lämnat något muntligt godkännande finns det inte heller någon anteckning om det i ärendet.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är om det har funnits förutsättningar för nämnden att ålägga bolaget den beslutade miljöstraffavgiften.

Utgångspunkter för bedömningen

En miljöstraffavgift har en straffrättslig karaktär och allmänna straffrättsliga principer bör därför gälla i fråga om vem som har bevisbördan för att en överträdelse har ägt rum (se bl.a. rättsfallet MÖD 2015:34). Detta innebär att det är tillsynsmyndighetens sak att bemöta och där det är möjligt motbevisa de invändningar som verksamhetsutövaren reser i syfte att undgå ansvar. I fråga om beviskravet har Mark- och miljööverdomstolen i flera avgöranden angett att tillsynsmyndigheten ska visa att det har funnits förutsättningar att besluta om miljöstraffavgift (se bl.a. rättsfallet MÖD 2003:34).

Ett felaktigt besked från en myndighet som framkallat den gärning eller passivitet som föranlett straffavgiften kan utgöra grund för att inte ta ut avgiften (se Bengtsson m.fl. Miljöbalken, JUNO Version 21, kommentaren till 30 kap. 2 § miljöbalken. Se även Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 juli 2020 i mål nr M 4663-20).

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Mantorp Hus AB har gjort gällande att bolaget fått ett muntligt medgivande från kommunens handläggare att gräva och sätta ner avloppsanordningen så länge den inte togs i bruk. Till stöd för sitt påstående har bolaget åberopat förhör med entreprenören J F, vilken bekräftat bolagets uppgifter. De anteckningar från samtal med handläggaren som nämnden åberopat och vad nämnden i övrigt anfört är – mot bakgrund av J F vittnesuppgifter – inte tillräckligt för att nämnden ska anses ha motbevisat bolagets uppgifter. Vid sådana förhållanden ska bolagets uppgifter läggas till grund för bedömningen i målet. Det är därmed inte visat att det funnits

förutsättningar för att ta ut en byggsanktionsavgift. Mark- och miljödomstolens dom ska därmed ändras och beslutet om miljöskatt undanröjas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Mikael Hagelroth, Margaretha Gistorp och Katarina Welin, referent.

Föredragande har varit Ingrid Lidgard.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-02-15
meddelad i
Växjö

Mål nr M 3508-21

PARTER

Klagande

Mantorp Hus AB
Svangatan 3
592 42 Vadstena

Motpart

Bygg- och miljönämnden Linköpings kommun
581 81 Linköping

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens i Linköpings kommun beslut den 22 juni 2021 i ärende nr MK-2021-1916, se bilaga 1

SAKEN

Miljösanktionsavgift berörande fastigheten X i Linköpings kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Den 22 juni 2021 beslutade Bygg- och miljönämnden i Linköpings kommun (nämnden) att Mantorp Hus AB (bolaget) ska betala miljösanktionsavgift om 5 000 kronor för att man anlagt en enskild avloppsanordning utan tillstånd på fastigheten X. Avgiften ska betalas senast 45 dagar efter mottagande av beslutet.

Bolaget har överklagat nämndens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att beslutet ska upphävas. Till stöd för sitt yrkande har bolaget anfört bland annat följande. Enligt plan- och bygglagen (2010:900), PBL, behöver man inte marklov när man gräver och schaktar utanför planritat område och man behöver inte heller tillstånd att lägga ner rör. Däremot så behövs tillstånd från miljökontoret för att sätta en avloppsanordning i bruk. Avloppsordningen sattes i bruk i slutet på februari. Detta torde innebära att bolaget inte har gjort något arbete utan att återkoppla till miljökontoret. Bolaget har fått OK från en tjänsteman på miljökontoret att bolaget gräver samt sätter ner anordningen bara de inte kopplar igång den. Det känns väldigt konstigt att bolaget frågar om lov för en åtgärd för att sedan få en sanktionsavgift på samma sak. Bolaget tycker även det är konstigt att miljökontorets tjänsteman inte har blivit hörd i ärendet eftersom de informerat miljökontoret vid flera tillfällen att det är tjänstemannen som gett bolaget OK för åtgärden. J F, som grävde, kontaktade kommunens handläggare J N innan de började gräva. Han fick grönt ljus att gräva innan tillståndet var klart.

Nämnden har vidhållit beslutet och anfört bland annat följande. Efter färdigställandet av avloppsanläggningen har miljökontoret granskat utförandet av anläggningen i ärende med dnr 2021-124. I ärendet finns en händelse daterat den 18 februari 2021 där det framgår att kontoret har upplyst verksamhetsutövaren att det kan bli aktuellt med miljöskänkionsavgift om avloppsanläggningen utförs innan beslut om tillstånd fattats.

Mark- och miljödomstolen har hållit sammanträde i målet. Vid sammanträdet har på bolagets begäran hållits vittnesförhör med J F.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser samt omständigheter i ärendet framgår av det överklagade beslutet. Av 30 kap. 2 § miljöbalken framgår dessutom följande. En miljöskänkionsavgift skall tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligen

eller av oaktsamhet. Avgiften behöver dock inte tas ut om det vore oskäligt med hänsyn till sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand eller genom att uppdra åt någon annan göra det som ålegat den avgiftsskyldige, att överträdelsen berott på en omständighet som inte kunnat eller borde ha förutsetts eller som den avgiftsskyldige inte kunnat påverka, vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa, eller att överträdelsen har föranlett straff enligt bestämmelserna i 29 kap.

Vid vittnesförhöret har J F uppgett i huvudsak följande. Han har inte grävt något avlopp utan att han fick tillstånd, som gavs av J N. Det gick bra att göra avloppen, men J N ville att de skulle fotodokumenteras. Avloppen skulle inte dras igång, de fick inte koppla på dem. Han kan inte säga datumet när detta hände, men det kanske var två veckor innan han skickade in kort och bilder.

Mark- och miljödomstolens bedömning

I utredningen finns fotografier som inkommit till nämnden den 24 november 2020 och som visar delar av två delvis färdigställda avloppsanläggningar. Parterna är överens om att det rör sig om avloppsanläggningarna på denna och den intilliggande fastigheten. Utredningen visar alltså att avloppsanläggningen anlagts innan tillståndet meddelades. Det har då haft inte någon avgörande betydelse, att de inte var helt färdigställda och inte inkopplade. De uppgifter J F lämnat ger stöd för vad bolaget anfört om att någon form av klartecken att påbörja arbetena getts av nämndens handläggare, redan innan tillståndet gavs. Nämnden har inte motbevisat detta. Det har dock inte kommit fram, att det skulle kunna uppfattas så att ansökan bifölls och tillstånd till anläggningen meddelades. Det finns därför grund för att ta ut en miljöstraffavgift. En sådan ska, som framgår ovan, tas ut även om överträdelsen inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet. Det är enligt domstolens bedömning inte oskäligt att ta ut avgiften på någon av de grunder som anges i 30 kap. 2 § andra stycket miljöbalken. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 8 mars 2022.

Magnus Hansson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Magnus Hansson, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell.